

Heerlen

De heer Jacobs,
Alhier

Heerlen,
21 oktober 2025

Documentnummer
539307

Onderwerp
Beantwoording vragen ex. art. 33 RvO.

Geachte heer Jacobs,

Naar aanleiding van uw vragen d.d. 23 september 2025 inzake 'digitale tweeling' delen wij u het volgende mede.

Vraag 1

Is het college bekend met het begrip 5-minutenstad, en hoe ziet het college de mogelijke implicaties hiervan voor de vrijheid en keuzevrijheid van bewoners?

Antwoord

Een 5-minutenstad of – vaker voorkomend - 15-minutenstad gaat over een stedenbouwkundig concept waarin belangrijke voorzieningen binnen wandel- of fietsafstand bereikbaar zijn. In onze beleving vergroot meer nabijheid van voorzieningen juist de (keuze)vrijheid van bewoners. Overigens zien we geen relatie tussen de 5-minutenstad en ons project om te komen tot een digitale tweeling.

Vraag 2

Kunt u toelichten op welke juridische basis AVG-artikelen en welke andere wetgeving de gemeente de persoonsgegevens van bewoners verzamelt en verwerkt binnen het Social Digital Twin-project?

Antwoord

We verwerken uitsluitend persoonsgegevens als daar een grondslag voor is. De grondslagen om persoonsgegevens te verzamelen zijn opgesomd in artikel van 6 van de Algemene verordening gegevensbescherming. Het verwerken van persoonsgegevens is rechtmatig bij:

1. Toestemming van de betrokkene voor een of meer specifieke doeleinden.
2. Noodzakelijk voor een overeenkomst (contract), bijvoorbeeld om een dienst te leveren.
3. Noodzakelijk voor een wettelijke verplichting.
4. Noodzakelijk om vitale belangen te beschermen van de betrokkene of een andere natuurlijke persoon.

5. Noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of de uitoefening van openbaar gezag.
6. Noodzakelijk voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of een derde.

Voor het het Social Digital Twin-project worden momenteel nog geen persoonsgegevens verwerkt. In het bouwen van de Social Digital Twin hebben we bijzondere aandacht voor juridische, privacy en ethische aspecten. Voor alle technologische producten zal een toetsing plaatsvinden middels de hiervoor ontwikkelde ELSA methode. Binnen deze methode wordt de ethische (Ethical), juridische (Legal) en maatschappelijke (Societal) impact van de nieuwe technologie geanalyseerd. Hiervoor werken we samen met het ELSA-lab van het Brightlands Institute for Smart Society van de Universiteit Maastricht als partner in het project.

Vraag 3

Welke maatregelen worden genomen om te garanderen dat deze gegevens uitsluitend worden gebruikt voor het doel van leefbaarheid en veiligheid, en niet om bewoners onbedoeld te sturen in hun woon-, werk- of beweegpatronen?

Antwoord

We mogen gegevens slechts gebruiken voor het doel waarvoor ze zijn verzameld (doelbinding). Bij het antwoord op vraag 9 gaan we nader in op hoe we onbedoelde effecten voorkomen.

Vraag 4

Welke technische en organisatorische maatregelen zijn getroffen om de gegevens van bewoners te beschermen tegen ongeautoriseerde toegang of datalekken?

Antwoord

We gaan eerst aan de slag met een risicoanalyse op basis van de ELSA-methode. Daarna treffen we technische en organisatorische maatregelen, zoals we dat voor alle gegevensverwerkingen van de gemeente Heerlen doen conform de BIO (baseline informatiebeveiliging overheid).

Vraag 5

Wie binnen de gemeente en bij partners heeft toegang tot de data, en hoe wordt dit gecontroleerd en verantwoord?

Antwoord

Uitgangspunt is dat gewerkt wordt met geaggregeerde informatie die niet herleidbaar is tot individuen. Daarbij organiseren we data-toegang conform de AVG (en andere toepasselijke wetgeving). Dat betekent dat alleen de noodzakelijke gegevens worden verwerkt en een autorisatiematrix wordt gebruikt om de toegangsrechten te beperken. In zijn algemeenheid geldt dat alleen degenen die de data voor hun werkzaamheden nodig hebben toegang hebben en dan ook nog eens specifiek voor hun rol.

Vraag 6

Hoe worden bewoners geïnformeerd over welke gegevens van hen worden verzameld, hoe deze worden gebruikt en hoe lang deze worden bewaard?

Antwoord

Indien dit aan de orde is, worden mensen geïnformeerd over welke gegevens we verwerken, tenzij een van de uitzonderingsgronden (artikel 23 AVG) daarop van toepassing is. Of een van de uitzonderingsgronden (bv. openbare orde en veiligheid) in bepaalde situaties van toepassing is moet het pilotproject uitwijzen. Primair zal de informatie die gebruikt zal worden, geaggregeerde data zijn (aantallen, percentages, indexen, statistieken) en niet naar personen te herleiden zijn.

Vraag 7

Welke mogelijkheden hebben bewoners om hun gegevens in te zien, te corrigeren of te laten verwijderen?

Antwoord

Dit zal gezien bovenstaande (gegevens niet naar personen herleidbaar) waarschijnlijk niet aan de orde zijn, maar zal moeten blijken in de ontwikkeling en toetsing middels de ELSA-methode. In z'n algemeenheid geldt – in geval persoonsgegevens worden verzameld – inwoners mogelijkheden (artikelen 15 t/m 21 AVG) hebben om een verzoek in te dienen om hun gegevens via www.heerlen.nl/verzoek-over-persoonsgegevens-op-basis-van-de-avg-indienen onder andere in te zien, te rectificeren of te laten verwijderen.

Vraag 8

Is er een kosten-batenanalyse uitgevoerd voor dit project? Zo ja, kunt u de resultaten delen?

Antwoord

Het toegekende bedrag voor alle projectpartners samen bedraagt 5 miljoen euro voor de periode van ruim drie jaar. De cofinanciering bestaat uit een bedrag van ongeveer 1,2 miljoen euro en dient door alle partners (samen) te worden ingebracht. In feite wordt die cofinanciering door partners ingebracht via reguliere werkende uren die professionals sowieso al maken voor hun werk in die buurten of via het beschikbaar stellen van gebouwen. Dat geldt ook voor ons. Daarin zit geen financieel risico en heeft daarmee geen impact op de begroting.

Het totale bedrag (6,2 miljoen) komt ten goede aan de leefbaarheid en veiligheid in de geselecteerde buurten in Heerlen en aan de innovatiekracht van de gemeente Heerlen en die van haar partners op het gebied van veiligheid, terwijl daar slechts een beperkt urenaantal (cofinanciering) tegenover staat.

Vraag 9

Hoe wordt gemeten of het Social Digital Twin-project daadwerkelijk bijdraagt aan de leefbaarheid en veiligheid, zonder dat dit leidt tot ongewenste beïnvloeding van bewonersgedrag?

Antwoord

We meten en monitoren 25 indicatoren die betrekking hebben op de gewenste effecten, zoals het veiligheidsgevoel, meldingsbereidheid, herkennen van

ondermijningssignalen, etc. Het doel van het project is onder andere om te kijken of de pilot in positieve zin aan deze indicatoren bijdraagt.

Daarnaast ziet de Functionaris Gegevensbescherming van de gemeente Heerlen, als onafhankelijk toezichthouder toe op de verwerkingen binnen dit project. Daarbij gebruikt hij ook de uitkomst van de risicoanalyse met mitigerende maatregelen die zijn benoemd bij vraag 4.

Vraag 10

Wordt het project periodiek geëvalueerd door een onafhankelijke partij?

Antwoord

Een onafhankelijke evaluatie is geen onderdeel van de projectvoorwaarden. Er is een Lead Expert betrokken die door de Europese Commissie wordt bekostigd. De Lead Expert begeleidt EUI-projecten inhoudelijk, ondersteunt bij monitoring van voortgang en resultaten, en helpt steden hun innovatieve doelen te realiseren. Daarnaast draagt hij bij aan evaluatie, kennisdeling en overdraagbaarheid van de geleerde lessen binnen Europa.

Verder wordt een monitoringswerkgroep gevormd uit de betrokken partijen. Die richt zich op het meten, kwantificeren en evalueren van de resultaten die zijn ontstaan door de technologische oplossingen in de pilotwijken Hoensbroek en Vrieheide. De geleerde lessen uit het project worden samengevat in factsheets met aanbevelingen voor het bestendigen en opschalen van een mogelijk bredere uitrol. Dit wordt aangevuld met een kosten-batenanalyse die de financiële en sociale aspecten van de technologische oplossingen tegen elkaar afzet, inclusief de effecten op veiligheid, leefbaarheid en criminaliteit. Deze inzichten worden gebundeld in een eindrapport.

Vraag 11

Hoe wordt de raad geïnformeerd over de voortgang, resultaten en eventuele risico's binnen het kader van Smart City-innovatie, met bijzondere aandacht voor vrijheidsbeperkingen en privacy?

Antwoord

Via de P&C-cyclus informeren wij u over de resultaten en risico's van onze inspanningen. Bij aanleiding informeren wij u in de vorm van een raadsinformatiebrief.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de burgemeester,

de secretaris a.i.,

drs. R. Wever

drs. R. van Wuijtswinkel